

Hogy dolgozik az aszfalt-kartell?

Városi aszfaltgyár Budapesten

Budapestre vonatkozó újságcikk

381.32:666.894

Szerző		Hely	
Cím	Hogy dolgozik az aszfaltkarell?	Idő	1914
Forrás	Esti Ujság	Személy	
Bp.	1914. V. 21.	Helyszám	
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	

Az *Esti Ujság* a napokban adott hírt arról, hogy a városházán közséi aszfaltgyár tervével foglalkoznak. Nemcsak azt akarják ezzel elérni, hogy a közel jövőben megkezdődő nagy munkákat már egy városi gyár végezze, hanem főképpen azt, hogy sokkal olcsóbban jussanak az aszfalthoz, mint eddig.

Ez a híradásunk az aszfalt-vállalatok körében nagy feltűnést keltett, mert a főváros sokat rendel, pontosan fizet és busás hasznot biztosít a vállalatok részére. Egy városi gyár felállítása azt jelentené, hogy az aszfalt-vállalatok minimálisan évi egy millió korona értékű munkától esnének el. Természetesen nagyon megijedtek erre a hírre s az egyik vállalat igazgatója felkereste *Fock Ede* tanácsnokot, a főváros ut- és csatornaépítési osztályának vezetőjét, hogy hiteles információkat szerezzen magának a városi gyárról. Információt nem igen kapott, de látogatását felhasználta arra, hogy a lehető legsötétebb képet fesse a főváros esetleges vállalkozásáról. Megjósolta a teljes fiaskót, a biztos bukást, mert olcsóbban és jobban, mint az aszfalt-vállalatok, nem lehet munkát végezni.

Természetesen, a fővárosnak nem szabad az ilyen befolyásokra hederíteni. Nem vagyunk hívei a mindenáron való kommunalizálásnak, de ott, ahol a főváros lényegesen olcsóbban termelhet s ahol kartellel áll szemben, egyenes kötelessége, hogy közséi vállalatot alapítson. Ez a helyzet az aszfaltozás dolgában is. Cikkeinkben precíz és ellenőrizhető adatok alap-

ján azt akarjuk kimutatni, hogy a fővárosnak közérdekű kötelessége minél hamarabb felállítani a közséi aszfalt-gyárat. Nemcsak azért, hogy letörje a kartellt, hanem azért is, hogy évenként száz ezreket takarítson meg a polgárok adójából.

Magyarország felosztása.

Ha az aszfalt-vállalatok konkurálnának egymással, abból a köznek haszna volna. Aki olcsóbban végzi a munkát, az kapná a megrendelést. De az aszfalt-vállalatok — a legnagyobbak — kartellt kötöttek egymással. A kartellt a Magyar aszfalt részvénytársaság, a Magyar-Horvát aszfalt részvénytársaság s az Angol aszfalt (Neuchâtel) társaság vezetik s benne van még néhány egyéni aszfalt-cég. A kartellnek az volt az első dolga, hogy felosztotta Magyarországot és Budapestet. A kartell minden egyes tagja csak bizonyos vidékeken kaphat munkát. Így például ha Aradon a város aszfaltoztatni akar egy utcát, ezt a munkát mindenesetre a kartellnek az a tagja kapja meg, akinek Arad

tt. XX. cs. 81. sz.

jutott az osztozkodásnál. Ha Budapest székesfőváros aszfaltoztatni akar a Király-utcában, akkor bizonyos, hogy az teszi az aránylag legkedvezőbb ajánlatot, aki Budapest felosztásával a Király-utcát kapta. Mert Budapest utcánkint van felosztva a kartell tagjai között. A megállapodás az, hogy a Magyar aszfalt, a Magyar-Horvát Aszfalt s az Angol aszfalt végzik az összes kocsit-munkákat, a kartell többi tagja pedig részben gyalogjáró-munkát kap, részben pénzbeli kárpótlást.

A legtöbb munka nyilvános árlejtésen dől el, ami persze a kartell szervezete mellett tiszta főrmaság. A legolcsóbb ajánlatot az fogja tenni, akinek hatáskörébe tartozik az illető város vagy utca.

Mit fizet Budapest?

Magától értetődik, hogy a kartell rendkívül hátrányos Budapestre. A kartell olyan árakat szab, amilyeneket akár s Budapest kénytelen fizetni, hacsak abba nem akarja hagyni az aszfaltozási munkákat, ami persze lehetetlenség. Ma a főváros a következő árakat fizeti:

A közönséges kocsit négyzetmétere 12 korona, ha az aszfalt négy centiméter vastagságu, 13 korona, ha az aszfalt öt centiméter vastagságu. A járdaburkolat négyzetmétere (szegélykövel) 6 korona 50 fillér két centiméter vastagságban és 8 korona 50 fillér három centiméter vastagságban. Az aszfaltot a vállalat öt esztendeig ingyen köteles fentartani, illetve javítani. Öt év után a főváros fentartásért fizet kocsitnál négyzetméterenként 60 fillért, gyalogjárónál 15 fillért. Ezt a fentartási költséget azonban minden körülmények között fizeti, akár javított a vállalat, akár nem. Ha pedig fölszedik az ut egy részét, — ami Budapesten tulontúl gyakran megtörténik. — a vállalat olyan árat kap, mintha teljesen új munkát végzett volna, holott felhasználja a már meglévő anyagokat. Mindebből azonban nem derül még ki, méltányosak-e, elfogadhatók-e ezek az aszfaltárak.

Az aszfalt — házilag készítve.

Mielőtt azzal a kérdéssel foglalkoznánk, hogy Budapest házik-

nyomda 1913

lani az aszfaltot, két vidéki példát sorolunk fel.

Pápa városa évek óta saját kezelésében végzi az aszfaltozási munkákat. Nincs is gyára, csak igen primitív felszerelése: néhány főző-üst'le. Pápának a kocsiut aszfaltja négyzetméterenkint 8 koronába, a gyalogjáróé 4 koronába kerül. Erre azonban azt lehet mondani, hogy Pápa városa külö-

nös előnyben van: saját mészkő-hegye van, tehát az aszfalthoz szükséges mészkőpor ingyen áll rendelkezésére. De van itt egy másik magyar példa is: Fehértemplom városa.

Fehértemplom Budapesten vásárolt anyagot s innen vasuton szállította el. A drága vasuti szállítási költséget is beleszámítva, a kocsiut burkoláshoz való aszfalt négyzetmétere 9 korona 10 fillérjébe került Fehértemplom városának.

Budapest Fehértemplommal szemben feltétlen előnyben van. A budai hegyekben rengeteg mészkő áll rendelkezésre, itt olcsó a cement s olcsó a dunai kavics. Igen bőségesen számítunk tehát, ha azt mondjuk, hogy Budapest a kocsiut aszfaltjának négyzetméterét saját kezelésében 9 koronaért elő tudná állítani a vállalatok 12 koronás árával szemben. Ebben a 9 koronás árba bele van számítva az anyag ára, a fizetések, a munkabérek, az amortizáció és a befektetések kamata. Emellett jobb volna az aszfalt minősége is, mert a város alkalmazottainak nem állana érdekükben takarékoskodni a cementtel s a többi anyaggal.

állítására az új munkáknál négyzetméterenkint három koronát takarít meg a fővárosnak. Az utóbbi években átlagban egy millió koronát költött el a főváros új munkákra s a közel jövőben még rengeteg munka áll a főváros előtt.

Szerző

Cím

Forrás:

(Hely)

(Idő)